

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 1.07.2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w sprawie z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. przeciwko (...)z siedzibą w W., sygn. akt XIII GC 1698/13 zasądził na rzecz powoda od pozwanego kwotę 5.330 zł z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 16 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1.484 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe orzeczenie zapadło na podstawie poniższych ustaleń faktycznych:

W dniu 29.09.2012 roku, około godziny 20.30, W. R., kierujący samochodem marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...) należącym do (...) B. spółki, wjechał w wyrwę w jezdni znajdującej się w okolicy na skrzyżowaniu ul. (...) i ul. (...) w Ł.. Wskutek powyższego zdarzenia doszło do uszkodzenia stalowej felgi prawej przedniej wraz z oponą oraz prawej przedniej części pojazdu w tym: reflektora przeciwmgielnego wraz z pasem.

W chwili przedmiotowego zdarzenia ulica, na której do niego doszło pozostawała w zarządzie Zarządu Dróg i Transportu Urzędu Miasta Ł., objętego ochroną z tytułu V' ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane m.in. złym stanem drogi udzieloną przez (...) w W. zgodnie z polisą numer (...).

W dacie zaistnienia kolizji poszkodowany posiadał status podatnika podatku od towarów i usług. W. R. pozostawał wówczas przedstawicielem handlowym firmy (...) i wykorzystywał wskazane auto do prowadzenia sprzedaży towarów tej spółki, do kontaktów z jej klientami, co wymagało od niego mobilności i dyspozycyjności.

Ponadto samochód ten umożliwiał mu komunikację między miejscem pracy i domem, znajdującym się w R.. W dniu 01.10.2012 właściciel pojazdu zgłosił powstałą szkodę (...) spółce akcyjnej w W., natomiast w dniu następnym skierował uszkodzony pojazd do naprawy w Autoryzowanej Stacji Obsługi (...) w Ł., wynajmując równocześnie samochód zastępczy marki H. (...). Wymienione auto zostało udostępnione W. R., który używał je w ten sam sposób, w jaki wcześniej korzystał z V. (...).

Samochodem zastępczym przedstawiciel handlowy poszkodowanego przejechał we wskazanym okresie około 10000 km., przy czym najem ten trwał przez 45 dni, do dnia 16.11.2012 roku, tzn. w chwili zakończenia naprawy uszkodzonego auta, zrealizowanej w okresie 4-6 dni; ogólna wysokość kosztów tego najmu wyniosła 5850 złotych bez VAT. W toku przedmiotowej naprawy zakład ubezpieczeń uzależniał swoją odpowiedzialność, a konsekwencji także akceptację poziomu jej kosztów od stanowiska zarządcy drogi. W dniu 02.11.2012 roku Zarząd Dróg i Transportu Urzędu Miasta Ł. przekazał ubezpieczycielowi pisemne stanowisko w sprawie potwierdzające istnienie ubytku w jezdni w miejscu, w którym doszło do uszkodzenia samochodu firmy (...) – B.. Dopiero po uzyskaniu przez firmę (...) potwierdzenia zakładu ubezpieczeń o jego odpowiedzialności za przedmiotową szkodę warsztat mechaniczny przystąpił do naprawy V. (...).

W dniu 03.11.2015 roku (...)wydało decyzję ustalającą koszty opisanej naprawy na kwotę 489,02 złotych.

W dniu 06.11.2012 roku W. R. doręczył zakładowi ubezpieczeń pierwszą fakturę za najem pojazdu zastępczego o numerze (...), wystawionej na kwotę 3770 złotych bez VAT, domagając się jej rozliczenia, natomiast w dniu 28.11.2012 roku zażądał pokrycia pełnych kosztów tego najmu z obydwu faktur wystawionych przez wynajmującego. Decyzją z dnia 05.12.2012 roku towarzystwo ubezpieczeń przyznało poszkodowanemu kwotę 957,52 złotych tytułem zwrotu kosztów naprawy pojazdu oraz kwotę 520 złotych jako refundację kosztów najmu samochodu zastępczego. Mimo odwołania od tej decyzji wniesionego przez poszkodowanego w dniu 18.06.2013 roku, ubezpieczyciel podtrzymał swoje stanowisko w sprawie pismem z dnia 25.06.2013 roku

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie całości. W tym przedmiocie Sąd Rejonowy wskazał, iż w sprawie niniejszej bezsporna pozostawała zasada odpowiedzialności strony i pozwanej, wynikająca z

przepisów art.805 § 1 i 2 pkt 1 k.c. w związku z art.821 k.c. w związku z art. 822 §1-4 k.c. w związku z art.415 k.c. i w związku z art.20 ustawy z dnia 21.03.1985 roku o drogach publicznych /tekst jednolity: Dz.U. z 207 roku Nr 19, poz.115 z i późn. zm./. a ponadto z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej łączącej zakład ubezpieczeń z zarządcą drogi odpowiedzialnym za jej utrzymanie w należytym stanie, potwierdzonej polisą o numerze (...). Strona pozwana nie kwestionowała swojej odpowiedzialności odszkodowawczej i wypłaciła uprawnionemu uznaną przez siebie część świadczenia odszkodowawczego w kwocie 520 złotych.

Określając rzeczywisty zakres i wysokość przedmiotowej szkody, Sąd Rejonowy uznał, że poszkodowany korzystał z wynajętego pojazdu od dnia 02.10.2012 roku do dnia 16.11.2012 roku, czyli do dnia następnego po dacie zakończenia naprawy uszkodzonego auta. Zdaniem Sądu Rejonowego, strona powodowa była uprawniona do korzystania z przedmiotowego auta, ponieważ nie mogła wówczas używać swojego samochodu, podlegającego naprawie, która nie rozpoczynała się ze względu na niespieszne zachowanie zakładu ubezpieczeń i zarządcy drogi, którzy dopiero w pierwszych dniach listopada 2012 roku przyjęli swoją odpowiedzialność za przedmiotową szkodę, zaś strona pozwana najpierw w dniu 03.11.2012 roku określiła po raz pierwszy odszkodowanie z tytułu kosztów naprawy, zaś w dniu 05.12.2012 roku zajęła jednoznaczne stanowisko określające zakres swojej odpowiedzialności oraz ostateczną wysokość uznanego świadczenia odszkodowawczego. Strona powodowa nie miała żadnego wpływu na powyższe działania zakładu ubezpieczeń i zarządcy drogi, zaś ich brak przedłużał proces naprawczy, którego warsztat naprawczy nie mógł rozpocząć nie mając pewności czy i ewentualnie w jakim zakresie ubezpieczyciel zrefunduje powstałe z tego tytułu wydatki. W końcowym efekcie bierność strony pozwanej zmusiła stronę pozwaną do znacząco dłuższego korzystania z auta zastępczego niż wynikałoby z normalnego toku czynności, ale w żadnej mierze nie można jej z tego powodu obciążać. Mimo więc, stosunkowo nieskomplikowanego i dość krótkotrwałego charakteru wskazanej naprawy, uzasadniony w ocenie Sądu Rejonowego pogląd, iż zakład ubezpieczeń powinien pokryć całość wydatków poszkodowanego związanych z wynajmem pojazdu zastępczego wynoszących łącznie 5.850 złotych. Ponieważ koszty te zostały zrefundowane do kwoty 520 złotych, do uregulowania pozostała jeszcze suma 5330 złotych.

Zasądzając przedmiotową należność pieniężną, sąd określił jej poziom w wariantcie pomijającym podatek od towarów i usług, ponieważ poszkodowany, jako podatnik tego świadczenia, był uprawniony do odliczenia jego równowartości od wydatków opisanych w uzasadnieniu pozwu, zgodnie z unormowaniami zawartymi w art.86 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług /Dz. U, Nr 54 poz.535 ze zm./.

O ustawowych odsetkach za opóźnienie Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art.481 § 1 i 2 k.c. w związku z art.817 § 1 k.c., przy uwzględnieniu treści zgłoszonego w tym zakresie żądania, dat zgłoszenia przedmiotowej szkody stronie pozwanej oraz daty wydania przez nią decyzji rozstrzygającej o powyższym świadczeniu.

O kosztach Sąd orzekł zgodnie z treścią art. 98§1 i 3 kpc

Od wskazanego wyroku apelację złożył pozwany zaskarżając go w całości zarzucając mu:

a) naruszenie przepisów postępowania, mających istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez ocenę materiału dowodowego w sposób dowolny i sprzeczny z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego, polegającą na przyjęciu, że wyłączną przyczyną „znacząco dłuższego korzystania” z pojazdu zastępczego stanowiło zachowanie pozwanego, mimo iż powód ewidentnie dysponując środkami finansowymi umożliwiającymi mu naprawę pojazdu przed otrzymaniem od ubezpieczyciela świadczenia odszkodowawczego, intencyjnie nie przystąpił do wymiany opony i naprawy felgi uszkodzonego pojazdu, z I oczywistym i celowym zamiarem zwiększenia rozmiarów szkody;

b) przepisów postępowania, mających istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez bezpodstawne przyjęcie, że powód przedstawił dowody na poparcie swych twierdzeń, zgodnie z którymi nie i dysponował on wolnymi środkami finansowymi, umożliwiającymi mu dokonanie I naprawy uszkodzonego pojazdu przed otrzymaniem świadczenia odszkodowawczego, mimo że z dokumentów załączonych do pozwu jednoznacznie

wynika, że posiadał on wolne środki finansowe (choćby w postaci gotówki, którą powód płacił za faktury za najem pojazdu zastępczego) w wysokości wielokrotnie przewyższającej koszt naprawy pojazdu;

c) naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 361 § 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu przez Sąd I instancji, że powodowi przysługuje prawo do żądania zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego powyżej 4 dni w sytuacji, gdy powód był w posiadaniu środków finansowych pozwalających na naprawę pojazdu przed otrzymaniem świadczenia odszkodowawczego, a mimo to wstrzymywał dokonanie wymiany opony i naprawy felgi, generując dalsze koszty w związku z niecelowym najmem pojazdu zastępczego;

d) całkowite pominięcie przez Sąd - przy ocenie zachowania powoda i kreowanej przez niego sekwencji zdarzeń po uszkodzeniu pojazdu – przepisów art. 354 § 2 k.c. i art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, (...) i (...), a także art. 362 k.c. które na wierzyciela (tu; poszkodowanego właściciela uszkodzonego pojazdu) nakładają obowiązek lojalności wobec swojego dłużnika (tu: ubezpieczyciela) i minimalizacji wysokości szkody. Wydaje się, że niewątpliwie wyrazem takiej lojalności (przepisy mówią o „współdziałaniu” przy realizacji zobowiązania i zapobieżeniu zwiększenia rozmiarów szkody) jest powstrzymanie się przez wierzyciela od oczywiście niecelowego i nieusprawiedliwionego zwiększania rozmiarów szkody, w sytuacji gdy przed wierzycielem nie stoją żadne przeszkody powstrzymania się od działania wymierzonego wprost przeciwko interesom dłużnika, którym bez wątpienia okazało się w warunkach zawisłej sprawy doprowadzenie do niemal dziesięciokrotnego zwiększenia wysokości kosztów najmu pojazdu zastępczego.

Wskazując na powyższe uchybienia apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia, poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na rzecz pozwanego od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

W pierwszej kolejności rozważenia wymagają zarzuty dotyczące naruszenia przepisów kodeksu postępowania cywilnego, gdyż poprawność zastosowania przepisów prawa materialnego może być oceniana jedynie w odniesieniu do stanu faktycznego ustalonego zgodnie z zasadami procedury cywilnej (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 2.07.2004 roku II CK 409/03, Lex nr 148384). Dopiero po przeprowadzeniu powyższej oceny będzie można dokonać oceny zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego. W tym przedmiocie należy wskazać, iż pozwany w zarzucie z pkt b zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, iż powód nie dysponował wolnymi środkami pieniężnymi na dokonanie naprawy. Powyższy zarzut ten jest bezzasadny, albowiem Sąd Rejonowy nie poczynił takich ustaleń w sprawie, co więcej nie był on podstawą rozważań Sądu w zakresie odpowiedzialności prawnej pozwanego. Taką podstawą był fakt opóźnienia w przyjęciu przez zakład ubezpieczeń odpowiedzialności za szkodę.

Nie zrozumiałą jest także zarzut z pkt a tj. naruszenia przepisu art. 233 kpc, w sytuacji, gdy pozwany nie kwestionuje poszczególnych ustaleń faktycznych, a zasadę odpowiedzialności pozwanego. Zarzut naruszenie przepisu art. 233 kpc służy w celu wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego oraz brak jest wszechstronnej oceny wszystkich istotnych dowodów tj. że w sposób oczywiście wadliwy z punktu zasad widzenia zasad logiki i doświadczenia życiowego Sąd dał wiarę określonym dowodom, względnie uznał określone dowody za niewiarygodne (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 1998 r. II UKN 151/98 - OSNAPiUS 1999/15/492; z 4 lutego 1999 r. II UKN 459/98 - OSNAPiUS 2000/6/252; z 5 stycznia 1999 r. II UKN 76/99 - OSNAPiUS 2000/19/732). Tym czasem zarzut pozwanego nie dotyczy kwestii wiarygodności poszczególnych dowodów, ale oceny prawnej zachowania strony powodowej w kontekście zasad odpowiedzialności z tytułu umowy ubezpieczenia OC.

Za zasadne jednocześnie należało uznać zarzuty dotyczące zasad ustalania odszkodowania z tytułu wynajmu pojazdu zastępczego w zakresie ustalenia rozmiaru szkody.

W tym zakresie na wstępie należy wskazać, iż nie budzi żadnych wątpliwości, że poszkodowanemu przysługuje prawo domagania się zapłaty odszkodowania za transport zastępczy. Kwestia ta została ostatecznie przesądzona w orzecznictwie i ustalono, iż odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego niesłużącego do prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego; nie jest ona uzależniona od niemożności korzystania przez poszkodowanego z komunikacji zbiorowej (zob. uchwała SN z dnia 17 listopada 2011 r. III CZP 5/11 OSNC 2012/3/28, LEX nr 1011468, OSP 2013/1/2, Biul.SN 2011/11/5, G.Prawna 2011/223/11). Kwestia ta była zresztą poza sporem w niniejszej sprawie.

W zakresie okresu wynajmu przyjmuje się, iż kompensacji podlegają wydatki faktycznie poniesione, przy czym w przypadku utraty czasowej - do chwili odzyskania rzeczywistej możliwości korzystania z niej. W przypadku uszkodzenia pojazdu, gdy ten nadaje się do naprawy poprzez możliwość wmontowania do niego nowej części zamiennej, koszty najmu przez poszkodowanego tzw. samochodu zastępczego obejmować mogą tylko okres konieczny i niezbędny do naprawy pojazdu - art. 361 § 1 k.c. Tym samym poszkodowany może domagać się zwrotu poniesionych kosztów najmu pojazdu zastępczego za cały okres niezbędny do dokonania naprawy uszkodzonego pojazdu, w którym nie mógł korzystać z uszkodzonego pojazdu. Z chwilą dokonania naprawy odpada niemożność korzystania z rzeczy (zob. wyrok SN z dnia 5 listopada 2004 r. II CK 494/03 LEX nr 145121, Biul.SN 2005/3/11, uzasadnienie uchwały SN z dnia 22 listopada 2013 r. III CZP 76/13 OSNC 2014/9/85, LEX nr 1392609, G.Prawna 2013/233/5, Biul.SN 2013/11/13-14, wyrok SN wraz z uzasadnieniem z dnia 8 września 2004 r. IV CK 672/03 LEX nr 146324).

Jednocześnie w orzecznictwie w przypadku szkody częściowej, przy ocenie pojęcia niezbędny okres na dokonanie naprawy, przyjęto, iż poszkodowany obowiązany jest dołożyć rozsądnych starań, aby nie powiększać rozmiaru szkody. Właściciel więc uszkodzonego samochodu, oddanego do remontu, obowiązany jest, w wypadku gdy osoba odpowiedzialna za szkodę zwleka z zapłatą odszkodowania, pokryć tymczasowo koszty remontu z własnych środków bądź czynić starania o ich pozyskanie. Bierne oczekiwanie na zapłatę odszkodowania powodujące dalsze szkody w postaci niszczenia samochodu, kosztów jego garażowania w placówce remontowej itd., byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (zob. wyrok SN z dnia 1 września 1970 r. II CR 371/70), w konsekwencji wszelkie nieuzasadnione zaniechania po stronie poszkodowanego w dokonaniu naprawy nie mogą być przenoszone na ubezpieczyciela (por. wyrok SN z dnia 26 listopada 2002 r. V CKN 1397/00 LEX nr 77057, wyrok SN z dnia 5 listopada 2004 r. II CK 494/03). Oznacza to, iż zaniechanie w rozpoczęciu naprawy, powoduje przerwanie związku przyczynowego w rozumieniu art. 361 § 1 kc między wypadkiem a niemożnością korzystania z uszkodzonego pojazdu.

Podsumowując należy stwierdzić, iż ubezpieczyciel zobowiązany jest do zwrotu kosztów najmu za okres do dnia dokonania naprawy. Z tym momentem poszkodowany odzyskuje możliwość korzystania z pojazdu, co oznacza, iż zbędnym jest kontynuowanie najmu pojazdu zastępczego. Z tych też względów brak jest podstaw do uznania, iż zachodzi związek przyczynowy pomiędzy najmem pojazdu zastępczego w okresie po naprawie, a szkodą w postaci niemożności korzystania z pojazdu. Jednocześnie okres ten ulega skróceniu o wszelkie zawinione opóźnienia w dokonaniu naprawy. Tym samym przy ocenie zasadności okresu najmu pojazdu zastępczego, w sytuacji, gdy doszło do naprawy pojazdu w pierwszej kolejności niezbędnym jest ustalenie okresu naprawy, gdyż termin zakończenia naprawy jest terminem końcowym okresu podlegającego refundacji przez ubezpieczyciela. Następnie, koniecznym jest ocena przebiegu okresu naprawy pod kątem, czy nie doszło do zawinionych zaniechań przez poszkodowanego w zakresie rozpoczęcia naprawy, a następnie jej przebiegu. Oznacza to, że powód winien wykazać, iż dany okres najmu dotyczył niezbędnego czasu do dokonania naprawy. Odnosząc to do okoliczności niniejszej sprawy należy zwrócić uwagę następujące fakty:

Szkoda miała miejsce w dniu 29.09.2012 roku i od tego dnia pojazd był w warsztacie. W dniu 1.10.2012 roku powód powiadomił Zarząd Dróg i Transportu w Ł. o szkodzie. W tym samym dniu zostało złożone zawiadomienie o szkodzie z ubezpieczenia OC w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. W dniu 2.10.2012 roku zostały dokonane oględziny. Z tym też dniem został wynajęty pojazd zastępczy. W dniu 2.10.2012 roku zostało sporządzone upoważnienie do wypłaty odszkodowania. W upoważnieniu zapis, iż wypłata nastąpi dopiero po ustaleniu odpowiedzialności ubezpieczyciela,

jak również zapis, iż powód będzie zobowiązany do zapłaty kosztów naprawy dopiero w terminie 7 dni od daty przekazania informacji przez warsztat powodowi. Faktury za najem zostały wystawione w dniach 31.10.2012 roku na kwotę 3.770,00 zł netto/4.637,10 zł brutto - uregulowana gotówką oraz w dniu 16.11.2012 roku na kwotę 2.080 zł netto/2.558,40 zł brutto uregulowana gotówką. Obejmowały one okres od 2.10.2012 roku godz. 17.00 do 16.11.2012 roku. Czas technologicznej naprawy strony określiły jako okres 4 dni, przy czym według pozwanego obejmuje to także wydanie pojazdu, z kalkulacji z akt szkodowych wynika, że na naprawę przewidziano 23 JC tj. 2,3 R.. Maksymalny czas naprawy to zatem 1 dzień. Dzień 2.10.2012 roku to wtorek. W świetle tych faktów nie budzi żadnych wątpliwości, iż naprawa mogła zostać rozpoczęta w dniu 2.10.2012 roku, w tym dniu zostały bowiem wykonane już oględziny i można było przystąpić do naprawy. Jednocześnie w świetle zasad doświadczenia życiowego zasadą jest rozliczanie napraw bezgotówkowo przez warsztaty poprzez upoważnienia do otrzymania odszkodowania, czy też przelewy wierzytelności, a dopiero po odmowie zakładu ubezpieczeń rozliczanie ewentualnych różnic pomiędzy stronami. Jest to w chwili obecnej standard w likwidacji szkód. Z kolei powód poza ogólnie poruszoną w pozwie kwestią braku środków pieniężnych na dokonanie naprawy nie wskazał innych przyczyn na opóźnienie w rozpoczęciu naprawy. Jednocześnie powód wynajął pojazd zastępczy płacąc w okresie wynajmu kwotę przeszło pięć razy większą niż koszty naprawy. W tych okolicznościach trudno uznać, iż powód wykazał, iż okres całych 45 dni najmu był czasem niezbędnym na dokonanie naprawy. Tym samym pomimo ewidentnego posiadania środków pieniężnych powód zwlekając z rozpoczęciem dokonania prostej naprawy, przy ewidentnej możliwości rozpoczęcia naprawy, zwiększył zakres szkody poprzez znaczne wydłużenie okresu niemożności korzystania z własnego pojazdu. W konsekwencji okres ten nie może stanowić podstawy refundacji kosztów wynajmu pojazdu zastępczego, tym bardziej, iż wypłacona przez ubezpieczyciela kwota w pełni odpowiada faktycznie poniesionej przez powoda szkocie z tego tytułu.

Z tych też względów należy uznać, iż powód nie wykazał zasadności najmu za okres ponad 4 dni. Z tych względów, na podstawie art. 386§1 k.p.c. zmieniono zaskarżony wyrok i oddalono powództwo w całości.

O kosztach procesu za pierwszą i drugą instancję orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. przyjmując, że powód w całości przegrał sprawę w obu instancjach. Na zasądzone koszty procesu składa się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego. Wysokość tego wynagrodzenia została obliczona na podstawie § 12 ust. 1 pkt 1 i § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002r. Nr 163 poz. 1349 z późn. zm.).

SSO Beata Matysik SSO Tomasz Bajer SSR del. d o SO Jacek Leśniak